

राज्यात प्रायोगिक तत्वावरील हवामानावर
आधारीत पथदर्शक फळपिक विमा योजना
२०१३ मध्ये द्राक्ष, मोसंबी, डाळींब, पेरु व काजू
या फळपिकांचा समावेश करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: विमायो २०१३ / प्र.क्र.२०४ / १४ अ

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, विस्तारभवन, मुंबई-४०० ०३२.
तारीख: १० सप्टेंबर, २०१३.

वाचा

- १) केंद्रीय कृषि व सहकार विभागाचे आंग्लभाषीय पत्र क्र. १३०११/०१/२००८/क्रेडीट-॥ दि. ७ फेब्रुवारी, २०१३.
- २) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक: विमायो१०१३/प्र.क्र. १५०/ १४ अ, दि.१०जून,२०१३
- ३) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक: विमायो१०१३/प्र.क्र.१५३/१४ अ, दि.१९ जून,२०१३
- ४) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक: विमायो १०१३/प्र.क्र.१७३/१४ अ, दि. २२ जुलै, २०१३
- ५) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक: विमायो१०१३/प्र.क्र.१५३(१)/१४ अ, दि.२३ जुलै, २०१३
- ६) एग्रीकल्चर इंड्योरेंस कम्पनी ऑफ इंडिया लि. यांचे पत्र क्र. :- एमआरओ/आरएबीआय २०१३-१४/ डब्ल्युबीसीआयएस नोटिफिकेशन/ २९६४/ २०१३, दि. २८ ऑगस्ट, २०१३.
- ७) संचालक (फलोत्पादन), यांचे पत्र क्रमांक :- फलो- १ / हआफपिवियो १२-१४/२५०६/ २०१३, दि. ६ सप्टेंबर, २०१३

प्रस्तावना

राज्यातील द्राक्ष, केळी, संत्रा, मोसंबी, डाळींब, पेरु आंबा व काजू या निवडक फळपिकांना फळपिक विमा २०१२ अंतर्गत विमा योजनेद्वारे निवडक प्रतिकूल हवामान घटकापासून प्रायोगिक तत्वावर संरक्षण देण्यात आले होते. सदर योजनेस असलेली मागणी लक्षात घेता, सदर योजना सन २०१३-१४ मध्ये काहीशा व्यापक स्तरावर राज्यात लागू करण्यात येत आहे. प्रायोगिक तत्वावरील हवामानावर आधारीत पथदर्शक फळपिक विमा योजना २०१३ या योजनेमध्ये पहिल्या टप्प्यात, संत्रा (मृग बहार), मोसंबी (मृग बहार), पेरु (मृग बहार) व चिकू (मृग बहार) या फळपिकांचा अंतर्भाव करण्यास वरील संदर्भ क्रमांक २ अन्वये मान्यता देण्यात आली होती. आता, या योजनेमध्ये दुसऱ्या टप्प्यात द्राक्ष, मोसंबी (आंबिया बहार), डाळींब (हस्त बहार), पेरु (हस्त बहार) व काजू या फळपिकांचा समावेश करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

प्रायोगिक तत्वावरील हवामानावर आधारीत पथदर्शक फळपिक विमा योजना २०१३ मध्ये दुसऱ्या टप्प्यात द्राक्ष, मोसंबी(आंबिया बहार), डाळींब (हस्त बहार), पेरु (हस्त बहार) व काजू या फळपिकांचा अंतर्भाव लागू करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे. सदर योजना सन २०१३-१४ मध्ये सहपत्र -१ मध्ये नमूद केलेल्या जिल्ह्यामधील तालुक्यातील महसूल मंडळात सहपत्र - २ मध्ये नमूद केल्यानुसार लागू करण्यात येईल. सदर योजना कार्यान्वित करणारी विमा कंपनी सहपत्र -१ मध्ये नमूद केल्यानुसार नोंदणीकृत त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र महसूल मंडळ पातळीवर स्थापन करेल व तेथे नोंदल्या गेलेल्या हवामानाच्या तपशिलानुसार सहपत्र -२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे शेतकऱ्यांना विमा कंपनी मार्फत परस्पर नुकसान भरपाई देय होईल.

२) योजनेची उद्दिष्टे.

- १) पाऊस, तापमान व सापेक्ष आर्द्रता यापासून फळपिक विमा योजनेच्या तरतूदीप्रमाणे फळपिकांना निर्धारित केलेल्या कालावधीत शेतकऱ्यांना विमा संरक्षण आणि आर्थिक सहाय्य देणे.
- २) हवामान घटकावर आधारीत फळपिक नुकसानीच्या अत्यंत कठीण परिस्थितीत शेतकऱ्यांचे आर्थिक स्थैर्य अबाधित राखणे.

३) योजना कार्यान्वित करणारी यंत्रणा, समाविष्ट पिके व समाविष्ट शेतकरी

अ) सदर फळपिक विमा योजना खालील यंत्रणेमार्फत खालील जिल्ह्यातील फळपिकांसाठी सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या महसूल मंडळ पातळीवर कार्यान्वित करण्यात येईल.

अ.क्र.	विमा कंपनीचे नाव	अ.क्र.	जिल्हे	फळपिक
१	एचडीएफसी-अर्गो , ६ वा मजला, लिला बिझिनेस पार्क, अंधेरी - कुर्ला रोड, अंधेरी (पूर्व), मुंबई-४०००५९.	१	बुलढाणा	द्राक्ष, पेरु, मोसंबी, डाळिंब
		२	औरंगाबाद	द्राक्ष, मोसंबी, पेरु, डाळिंब
		३	सातारा	द्राक्ष, डाळिंब
		४	कोल्हापूर	द्राक्ष, काजू
		५	परभणी	मोसंबी
		६	बीड	द्राक्ष, डाळिंब, मोसंबी
		७	सांगली	द्राक्ष, डाळिंब
२	इफको टोकिया जनरल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड , रुरल अँड को. ऑपरेशन डिपार्टमेंट, ४ था मजला प्लॉट क्र.३ सेक्टर २९, गुरगाव, हरियाणा, १२२००९.	१	पुणे	द्राक्ष, डाळिंब, पेरु
३	अँग्रीकल्चर इन्शुरन्स कंपनी ऑफ इंडिया लिमिटेड, मुंबई	१	नाशिक	द्राक्ष, डाळिंब, पेरु
		२	अमरावती	मोसंबी
		३	जळगाव	डाळिंब

अ.क्र.	विमा कंपनीचे नाव	अ.क्र.	जिल्हे	फळपिक
	क्षेत्रिय कार्यालय स्टॉक एक्सचेंज टॉवर्स, पूर्व खंड, २० वा मजला दलाल स्ट्रीट फोर्ट मुंबई ४०००२३.	४	जालना	मोसंबी, द्राक्ष, डाळिंब, पेरु
		५	वर्धा	मोसंबी
		६	सोलापूर	द्राक्ष, डाळिंब, मोसंबी, पेरु
		७	नागपूर	मोसंबी
		८	वाशिम	डाळिंब
		९	अहमदनगर	मोसंबी, पेरु, द्राक्ष, डाळिंब
		१०	उस्मानाबाद	द्राक्ष, डाळिंब, मोसंबी, पेरु
		११	नांदेड	द्राक्ष, मोसंबी
		१२	हिंगोली	मोसंबी
		१३	धुळे	द्राक्ष, डाळिंब, पेरु
		१४	लातूर	द्राक्ष, डाळिंब
		१५	ठाणे	काजू
		१६	रत्नागिरी	काजू
		१७	रायगड	काजू
		१८	सिंधुदूर्ग	काजू

- ब) हवामान आधारित फळपिक विमा योजना २०१३ अंतर्गत दुस-या टप्प्यात द्राक्ष, मोसंबी(आंबिया बहार), डाळींब (हस्त बहार), पेरु (हस्त बहार) व काजू फळपिकांसाठी विमा संरक्षण देय आहे.
- क) सहपत्र-१ मध्ये दर्शविलेले अधिसूचित क्षेत्र हे योजना राबविण्याचे क्षेत्र आहे. व यामधील अधिसूचित फळपीके म्हणजे **द्राक्ष, मोसंबी (आंबिया बहार), डाळींब (हस्त बहार), पेरु (हस्त बहार) व काजू घेणारे सर्व शेतकरी या योजनेत भाग घेण्यास पात्र आहेत.**
- ड) विविध वित्तीय संस्थांकडे पीक कर्जासाठी अर्ज केलेल्या व ज्याची अधिसूचित फळपिकासाठी पिक कर्ज मर्यादा मंजूर आहे अशा सर्व शेतकऱ्यांना ही योजना सक्तीची राहिल.
- इ) बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांना ही योजना ऐच्छिक राहिल.
- ई) सदर योजना ३ मधील "ब" येथे निवड केलेल्या फळपिकाखालील किमान २० हेक्टर किंवा जास्त उत्पादनक्षम क्षेत्र असणाऱ्या सहपत्र-१ मध्ये दर्शविलेल्या महसूल मंडळात राबविण्यात येईल.
- ४) अधिसूचित फळपिके, विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके), विमा संरक्षण कालावधी, विमा संरक्षित रक्कम, प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम सहपत्र-दोन मध्ये नमूद केल्यानुसार राहातील.
- ५) अधिसूचित फळपिकांचा विमा हप्ता दर १२ टक्के राहणार असून त्यामधील समाविष्ट हवामान धोके - विमा संरक्षण कालावधी खालीलप्रमाणे राहिल :-

फळपीके	समाविष्ट धोके	विमा संरक्षण कालावधी	
१) अ) द्राक्ष	अवेळी पाऊस	१६ ऑक्टोबर, २०१३	३१ जानेवारी, २०१४
	कमी तापमान	१ जानेवारी, २०१३	२८ फेब्रुवारी, २०१४
ब) द्राक्ष	अवेळी पाऊस	१६ ऑक्टोबर, २०१३	३१ जानेवारी, २०१४
२) मोसंबी (आंबिया बहार)	अवेळी पाऊस	१ नोव्हेंबर, २०१३	३१ डिसेंबर, २०१३
	जादा तापमान	१ मार्च, २०१४	३१ मार्च, २०१४
	जास्त पाऊस	१५ ऑगस्ट, २०१४	१५ सप्टेंबर, २०१४
३) डाळिंब (हस्त बहार)	अवेळी पाऊस	१ नोव्हेंबर, २०१३	३१ मार्च, २०१४
४) पेरु (हस्त बहार)	सापेक्ष आर्द्रता	१ नोव्हेंबर, २०१३	२८ फेब्रुवारी, २०१४
५) काजू	अवेळी पाऊस	१ डिसेंबर, २०१३	३१ जानेवारी, २०१४

६) विमा हप्ता अनुदान -

पथदर्शक हवामान आधारीत पीक विमा योजनेमध्ये भाग घेणाऱ्या सर्व शेतक-यांना विमा हप्त्यापोटी ५० टक्के अनुदान देय आहे. या अनुदानाच्या रकमेत केंद्र शासनाचा २५ टक्के व राज्य शासनाचा २५ टक्के हिस्सा राहिल आणि शेतक-याने स्वतःची ५० टक्के रक्कम विमा हप्त्यापोटी भरावयाची आहे.

फळपिके	विमा संरक्षित रक्कम	एकूण विमा हप्ता	राज्य शासनाचे अनुदान	केंद्र शासनाचे अनुदान	शेतक-यांनी भरावयाची रक्कम
१) द्राक्ष	१,५०,०००	१८,०००	४,५००	४,५००	९,०००
२) मोसंबी (आंबिया बहार)	६०,०००	७,२००	१,८००	१,८००	३,६००
३) डाळिंब (हस्त बहार)	१,००,०००	१२,०००	३,०००	३,०००	६,०००
४) पेरु (हस्त बहार)	३०,०००	३,६००	९००	९००	१,८००
५) काजू	७५,०००	९,०००	२,२५०	२,२५०	४,५००

७) या योजने बाबतचे फळपिक व त्यांचे हंगामनिहाय वेळापत्रक पुढीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	अ.क्र.	फळपिक	अंतिम तारीख	शेरा
१	कर्जदार शेतकरी / कर्ज घेतलेले व बँकेकडून अधिसूचित फळपिकासाठी पिक कर्ज मर्यादा मंजूर असलेले शेतकरी यांचा फळपिकांचा विमा करण्याची मुदत	द्राक्ष	१५ ऑक्टोबर, २०१३	ज्या शेतक-यांची अधिसूचित पिकसाठी ज्या शेतक-यांची पर्यंत कर्जमर्यादा मंजूर असेल त्या सर्व शेतक-यांच्या क्षेत्राचा विमा विहित मुदतीत करून घेणे बँक्यांना अनिवार्य आहे.
		डाळिंब	३१ ऑक्टोबर, २०१३	
		मोसंबी		
		पेरु		
		काजू	३० नोव्हेंबर, २०१३	

अ.क्र.	अ.क्र.	फळपिक	अंतिम तारीख	शेरा
२	बँकांनी कर्जदार शेतक-यांची घोषणा पत्र (डिक्लेरेशन) संबंधीत विमा कंपनीस सादर करण्याची मुदत	द्राक्ष	१५ नोव्हेंबर, २०१३	
		डालिंब	३० नोव्हेंबर, २०१३	
		मोसंबी		
		पेरु		
		काजू	३१ डिसेंबर, २०१३	
३	बिगर कर्जदार शेतक-यांनी विमा प्रस्ताव (प्रपोजल) बँकाना सादर करण्याची मुदत	द्राक्ष	१५ ऑक्टोबर, २०१३	ऐच्छिक सहभाग
		डालिंब	३१ ऑक्टोबर, २०१३	
		मोसंबी		
		पेरु		
		काजू	३० नोव्हेंबर, २०१३	
४	बिगर कर्जदार शेतक-यांची घोषणा पत्रे (डिक्लेरेशन) बँकांनी विमा कंपनीस सादर करण्याची मुदत	द्राक्ष	१५ नोव्हेंबर, २०१३	
		डालिंब	३० नोव्हेंबर, २०१३	
		मोसंबी		
		पेरु		
		काजू	३१ डिसेंबर, २०१३	

८) सदर योजनेतील हवामानाची आकडेवारी सादर करणे आणि नुकसान भरपाई अदा करणे याबाबतचे वेळापत्रक खालीलप्रमाणे राहिल :-

तपशिल	कालावधी	शेरा
१) या योजनेत अधिसूचीत केलेल्या महसूल मंडळातील समाविष्ट केलेल्या हवामान घटकांची आकडेवारी सादर करणे	दर आठवड्याला दैनंदिन हवामान धोक्याची आकडेवारी सादर करणे	संबंधीत विमा कंपनी त्रयस्थ नोंदणीकृत संस्थेमार्फत स्थापित केलेल्या संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत आकडेवारी उपलब्ध करून देईल.
२) नुकसान भरपाई अदा करणे	विमा कालावधी संपल्यापासून ४५ दिवसांत देय होईल	संबंधीत विमा कंपनी विमा हप्ता अनुदान व निवडलेल्या हवामान घटकांची आकडेवारी वेळेत मिळण्याच्या अटीचे अधीन राहून शेतक-यांना बँका मार्फत परस्पर अदा करेल.

९) बँक सेवा शुल्क.

कर्जदार व बिगर कर्जदार शेतकऱ्यांकडून जमा केलेल्या विमा हप्त्याच्या ५ टक्के रक्कम विमा कंपनीकडून बँक सेवा शुल्क म्हणून नोडल बँकाना परस्पर देय होईल.

१०) नुकसान भरपाई ठरविण्याची पध्दत व इतर बाबी.

नुकसान भरपाई ठरविण्याची पध्दत सहपत्र - ३ मध्ये दर्शविल्यानुसार राहिल.

११) अँग्रीकल्चर इन्शुरन्स कंपनी ऑफ इंडिया लिमिटेड, इफको टोकिया जनरल इन्शानस कंपनी व एचडीएफसी-अर्गो या संस्थेस योजनेत सहभागी होणाऱ्या शेतकऱ्यांना द्यावयाचे अनुदानासाठी राज्य शासनाच्या हिश्यापोटी देय होणारा खर्चाबाबत आवश्यक लेखाशीर्षाखालील संगणक सांकेतांक स्वतंत्रपणे कळविण्यात येईल.

१२) सहाय्यक संचालक, लेखा कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- १ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी व संचालक, फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- १ यांना या योजनेचे मुख्य समन्वयक म्हणून घोषित करण्यात आलेले आहे. या योजनेबाबत अधिसूचित तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळ पातळीवर अँग्रीकल्चर इन्शुरन्स कंपनी ऑफ इंडिया लिमिटेड, इफको टोकिया जनरल इन्शुरन्स कंपनी व एचडीएफसी-अर्गो या संस्थेमार्फत फळपिक विमा योजना राबविण्याबाबत व संदर्भ हवामान केंद्र स्थापन करण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी.

१३) प्रायोगिक तत्त्वावरील हवामानावर आधारीत पथदर्शक फळपिक विमा योजनेचा आढावा राज्य स्तरीय पिक विमा समन्वय समितीच्या बैठकीत घेण्यात येऊन नवीन फळपिकांचा अंतर्भाव करणे / योजनेचे पुनर्विलोकन करून योजना पुढे चालू ठेवणे याबाबतचा निर्णय घेण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०९०७१६४५३९१२०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(हे. द. भांगले)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
२. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
३. मा.मंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
४. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव

५. मा.राज्यमंत्री (फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
६. मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
७. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक
८. मा.अप्पर मुख्य सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहाय्यक
९. प्रधान सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
१०. प्रधान सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
११. प्रधान सचिव (महसूल व वन), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
१२. सचिव (सहकार), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
१३. सचिव, कृषि मंत्रालय, भारत सरकार (कृषि व सहकार विभाग) कृषि भवन, नवी दिल्ली (पत्राने)
१४. सचिव, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार (वित्त विभाग) (विमा) नवी दिल्ली (पत्राने)
१५. संचालक, पिक विमा भारत सरकार, कृषि मंत्रालय, कृषि व सहकार विभाग, नवी दिल्ली.
१६. आयुक्त कृषि, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१७. अध्यक्ष व कार्यकारी संचालक, भारतीय कृषि विमा कंपनी, १३ वा मजला, अंबादीप बिल्डींग, कस्तुरबा गांधी मार्ग, कॅनॉट प्लेस, नवी दिल्ली.
१८. क्षेत्रीय व्यवस्थापक, एॅग्रीकल्चर इंश्युरन्स कंपनी ऑफ इंडिया लिमिटेड मुंबई क्षेत्रीय कार्यालय स्टॉक एक्सचेंज टॉवर्स, पूर्व खंड, २० वा मजला, दलाल स्ट्रीट, फोर्ट, मुंबई ४०० ०२३.
१९. क्षेत्रीय व्यवस्थापक, इफको टोकिया जनरल इन्श्युरन्स कंपनी लिमिटेड, रुरल अँड को. ऑपरेशन डिपार्टमेंट, ४ था मजला प्लॉट क्र.३ सेक्टर २९, गुरगाव, हरियाणा, १२२००९.
२०. व्यवस्थापक, एचडीएफसी-अर्गो, ६ वा मजला, लिला बिझिनेस पार्क, अंधेरी-कुर्ला रोड, अंधेरी (पूर्व), मुंबई ५९.
२१. संचालक लेखा व कोषागारे, मुंबई
२२. सर्व विभागीय आयुक्त,
२३. अधिदान व लेखा अधिकारी, लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई - ३२.
२४. निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
२५. महाव्यवस्थापक, महाराष्ट्र नागरी बँक, ९ नगीनदास रोड, मुंबई-२३
२६. महाव्यवस्थापक, नाबार्ड, पुनम चेंबर, शिवसागर इस्टेट, वरळी, मुंबई
२७. महालेखापाल (लेखा परीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
२८. विमा संचालक, म्हाडा इमारत, पहिला मजला, बांद्रा पूर्व, मुंबई
२९. संचालक, माहिती आणि प्रसिध्दी (प्रसिध्दीसाठी) मंत्रालय, मुंबई
३०. संचालक, फलोत्पादन, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-०५
३१. संचालक, विस्तार व प्रशिक्षण, साखर संकुल, पुणे-०५

३२. मुख्य सांख्यिक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
३३. सर्व जिल्हाधिकारी,
३४. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
३५. सर्व व्यवस्थापक जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक,
३६. सर्व विभागीय कृषि सह संचालक, महाराष्ट्र राज्य,
३७. उप महाव्यवस्थापक, नाबार्ड, पुनम चेंबर, ५४ वेलस्ली रोड, शिवाजीनगर, पुणे-५
३८. सरव्यवस्थापक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक , ९ नगीनदास रोड, मुंबई- २३
३९. मुख्य अधिकारी, सेंट्रल फायनान्स एजन्सी, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक , ९ नगीनदास रोड, मुंबई- २३
४०. मुख्य अधिकारी, ग्रामीण नियोजन व पत विभाग, रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया, फोर्ट, मुंबई
४१. व्यवस्थापक, महाराष्ट्र बँक १५०१ , शिवाजीनगर, पुणे-५
४२. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
४३. सर्व सहसचिव /उपसचिव /अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, कृषि व पदुम विभाग,मंत्रालय मुंबई - ०३२
४४. उपसचिव, नियोजन विभाग (कार्या.१४३१) / वित्त विभाग (व्यय-१)
४५. उपसचिव (अर्थसंकल्प), उपसचिव (१२अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय मुंबई - ०३२
४६. निवडनस्ती -१४ अ

सहपत्र - १

पथदर्शी हवामानावर आधारीत फळपिक विमा योजना सन २०१३-१४ साठी अधिसूचित फळपिके, जिल्हे, तालुके व महसूल मंडळे

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालुके	महसूल मंडळ
१	द्राक्ष	सांगली	मिरज	मिरज, बुधगाव, कसबेडिग्रज, कौलापूर, मालगाव, अरग
			कडेगांव	कडेगांव, शाळगाव, नेवरी
			वाळवा	वाळवा, इस्लामपूर, आष्टा, ताकारी, कोरगाव
			खानापूर	विटा, लेंगरे, भाळवणी, खानापूर, करंजे
			पलूस	पलूस, कुंडल, भिलवडी, अंकलखोप
			जत	जत, डफळापूर, कुंभारी, मुचंडी, शोगाव, माडग्याळ, उमदी, संख
			तासगाव	तासगाव, विसापूर, सावळज, मणेराजुरी, येळावी, मांजर्डे
			आटपाडी	खरसंडी
			कवठे महाकाळ	कवठेमहाकाळ, कुची, ढालगाव, देशींग, हिंणगाव
		सोलापूर	उत्तर सोलापूर	उ. सोलापूर, शेळगी, वडाळा, माडी, तिन्हे
			दक्षिण सोलापूर	बोरामणी, मुस्ती, वळसंग, मंदूप, विंचूर, निंबर्गी, होटगी
			बाशी	बाशी, खांडवी, आगळगांव, पांगरी, पानगांव, सुडी, वैराग, नारी, उपळेदुमाला, गौडगांव
			अक्कलकोट	अक्कलकोट, जेऊर, तडवळ, करजगी, दुधनी, मैदगी, वागदरी, चपळगांव, किणी
			मोहोळ	मोहोळ, नरखेड, शेटफळ, पेनुर, वाघोली, कामतीबु. सावळेश्वर, टाकळी सिकंदर
			माढा	माढा, दारफळ, कुर्डुवाळी, टेंभूर्णी, मोडनिंब, लऊळ, रोपळे, म्हैसगाव, रांझणी.
			करमाळा	जेऊर, केम, करमाळा, उमरड, अर्जूननगर, सालसे, केतूर
			पंढरपूर	पंढरपूर, भंडीशेगांव, भाळवणी, करकंब, पट.कुरोली, पुळूज, चळे, तुंगत, कासेगांव
			सांगोला	सांगोला, शिवणे, जवळा, हतीद, सोनंद, कोळा, नाझरा, महुद बु., संगेवाडी
			माळशिरस	माळशिरस, इस्लामपूर, पिलिव, वेळापूर
			मंगळवेढा	मंगळवेढा, बोराळे, आंधळगाव, भोसे, हुलजंती, मरवडे, मारापूर
		नाशिक	नाशिक	नाशिक, माडसांगवी, आडगाव, मखमलाबाद, सातपूर, पाथर्डी, गिरनारे, देवळाली, शिंदेपळसे
			दिंडोरी	दिंडोरी, मोहाडी, उमराळे (बु.), ननाशी, कोशींबे, कसबेवणी,

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
				वरखेडा
			मालेगाव	मालेगाव
			इगतपूरी	वाडीवरे
			निफाड	निफाड, पिंपळगाव, ब. रानवड, लासलगाव, चांदोरी, देवगाव, सायखेडा, ओझर, नांदुर-मधमेश्वर
			त्रंबकेश्वर	त्रंबकेश्वर, वेळुंजे
			सिन्नर	सिन्नर, पादुर्ली, देवपूर, वावी, शहा, नांदुर-शिंकोटे
			येवला	पाटोदा, जळगाव नेऊर
			चांदवड	चांदवड, दिघवड, वडनेरभैरव, वडाळीभोई, दुगाव, रायपूर
			नांदगाव	हिसवळ (बु)
			कळवण	कळवण, मोकभणगी
			बागलाण	बागलाण, ब्राम्हणगाव, नामपूर, जायखेडा, वीरगाव, ताहराबाद
			देवळा	देवळा, लोहनेर
		पुणे	दौंड	यवत, राहूपाटस
			आंबेगाव	कळंब
			बारामती	बारामती, वडगाव निंबाळकर
			जुन्नर	जुन्नर, नारायणगाव, निमगाव सावा, बेलहे वडगाव आनंद, राजूर
			इंदापूर	इंदापूर, बावडा, भिगवण, सणसर, निमगाव, लोणी, काठी, अंथरुणे
		अहमदनगर	अहमदनगर	नागापूर
			श्रीगोंदा	बेलवंडी, चिंभळा
			संगमनेर	संगमनेर (बु), धारगाव
			कोपरगाव	रवंदे, सुरेगाव
			राहाता	राहाता, लोणी, बाभळेश्वर, पुणतांबा
			श्रीरामपूर	उंदीरगाव
			कर्जत	कर्जत, राशीन
		लातूर	रेणापूर	कारेपूर
			औसा	औसा, लामजणा, किनीथाट, किल्लारी, बेलकुड, भादा
			उदगीर	मोघा, देवर्जन
			चाकूर	नळेगाव, शेळगाव
			निलंगा	निलंगा, औराद शहाजाणी, आबूलगा, कासार, बालकुदा
		उस्मानाबाद	उस्माना बाद	उस्मानाबाद श., उस्मानाबाद ग्रा., बेंबळी, केसेगाव, पाडोळी, तेर, ढोकी, जागजी

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			तुळजापूर	तुळजापूर, सावरगाव, सलगरा दि, ईटकळ, जळकोट, मंगरुळ, नळदुर्ग
			भूम	भूम, वालवड, माणकेश्वर, अंभी, ईट
			परंडा	परंडा, आसु, जवळा नि, आनाळा, सोनारी
			कळंब	कळंब, इटकूर, येरमाळ, मोहा, शिराढोण, गोंविदपूर
			उमरगा	उमरगा, दाळींब, नारंगवाडी, मुळज, मुरुम
			वाशी	वाशी, तेरखेडा, पारगाव
			लोहारा	लोहारा, माकणी, जेवळी
		जालना	जालना	वाघुळ जहांगिर
		बीड	केज	केज
			अंबेजोगाई	पाटोदा, ममदापुर, घाटनांदुर, बर्दापुर
		सातारा	खटाव	कलेढोण, कातरखटाव, वडूज, मायणी, निमसोड, बुध
			कोरेगाव	कोरेगाव, वाठार स्टे., पिंपोडे (बु)
			कराड	सैदापूर, शेणोली, उंडाळे.
		कोल्हापूर	पन्हाळा	कळे
			हातकणंगले	हातकणंगले, वडगाव
			शिरोळ	नांदणी, जयसिंगपूर
		जळगांव	जळगांव	पिंप्राळा, भोकर, म्हसावद
			भूसावळ	वरणगांव, पिंपळगांव बु.
			मुक्ताईनगर	मुक्ताईनगर, अंतर्ली, घोडसगांव कु-हा
			रावेर	रावेर, खानापूर, ऐनपूर, खीर्डी बु. निंभोरा बु. खिरोंदा प्र.भा., सावदा
			यावल	यावल, किनगांव, साकळी, बामनोद, भालोदा, फैजपूर
			बोदवड	नाडगांव
			अंमळनेर	अंमळनेर, नगांव, पातोंडा, अंमळगांव, मारवाड
			चोपडा	चोपडा, चहाडी, हातेड, अडावद, धानोरा प्र.अ., लासूर
			धरणगांव	धरणगांव, साळवा, पिंप्री, रोटवद, चांदसार, पाळदी
			एरंडोल	एरंडोल, रिंगणगांव, उत्राण गृ.ह., कासोदा
			भडगांव	भडगांव, कजगांव, कोळगांव आमडदे
			जामनेर	जामनेर, नेरी, मालदाभाडी, पहर, शेंदूर्णी, तोंडापूर, फत्तेपूर, वाकडी
			चाळीसगांव	चाळीसगांव, शिरसगांव, बहाळ, मेहूणबारे, हातले, तळेगांव, खडकी बु.
			पाचोरा	पाचोरा, नांद्रा, कु-हाड बु., नगरदेवळा, गाळण, वरखेडी, पिंपळगांव बु.

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
		धुळे	धुळे	धुळे (शहर), शिरुड,बोरकुंड,आर्वि,सोनगिर,नगांव बु,फागणे,मुकटी,धुळेग्रामीण, कुसुबा,नेरम, लामकाणी
			शिंदखेडा	शिंदखेडा, चिमठाणे ,शेवाडे,खलाणे,नरडाणे,बेटावद , वर्षी,दोंडाईचा,विखरण,विरदेल
			साक्री	साक्री, कासारे, म्हसदी प्र ने, दुसाने ,निजामपूर,ब्राम्हणवेल, पिंपळनेर, दहीवेल ,कुडाशी , उमरपाटा
			शिरपूर	शिरपूर, बोराडी , अर्थे ,जवखेडे, होळेनाथे ,थाळनेर सांगवी
		औरंगाबाद	पैठण	पैठण, लोहगाव
			गंगापूर	वाळूज, शेंदुरवादा
			कन्नड	कन्नड, चिखलठाण, चापानेर, चिंचोळी, करंजखेडा, देवगावई
		नांदेड	नांदेड	तरोडा बु, तुप्पा, वसरणी, लिंगगांव, विष्णूपुरी
			अर्धापूर	अर्धापूर, दाभड, मालेगांव
			मुदखेड	मुदखेड, मुगट, बारड
			हादगांव	हादगांव, तामसा, मनाठा, आष्टी
			लोहा	शेवडी बा.
			भोकर	भोकर
			देगलूर	मरखेल, हाणेगांव
		बुलढाणा	बुलढाणा	बुलढाणा
			मोताळा	बोराखेडी
			जळगांव	जळगांव
			संग्रामपूर	बावनपीर, सोनाळा
२	मोसंबी	औरंगाबाद	औरंगाबाद	चित्ते ,पिंपळगाव, लाडसांगवी, करमाड
			पैठण	पैठण, पिंपळवाडी, ढोरकीन, लोहगांव, नांदर, विहामांडवा, पाचोड, अडुळ,बीडकिन,बालानगर
			वैजापूर	गारज, लासूरगाव, महालगाव, नागमठाण, शिवूर, लोणी(खु), बोरसर.
			गंगापूर	गंगापूर, हरसूल, वाळूज, तुर्काबाद, सिद्धनाथ, वडगाव, मांजरी, शेंदुरवाडा, डोणगाव, भेंडाळा
			खुलताबाद	वेरुळ
			सिल्लोड	गोळेगाव, निल्लोड
		जालना	जालना	जालना(श), जालना(ग्रा), रामनगर, नेर, विरेगाव, पाचनवडगाव, वाघुळ जहांगिर, शेवळी
			भोकरदन	भोकरदन, सिओरा, हसनाबाद, राजूर, केदारखेडा
			जाफराबाद	जाफराबाद, माहोरा, कुंभारझरी, टेंभुर्णी, वरुड(बु).
			बदनापूर	बदनापूर, शेलगाव, दाभाडी, बावनीपांघरी,रोशनगाव

અ.ક્ર.	ફલ પીક	જિલ્લા	તાલુકે	મહસૂલ મંડલ
			અંબડ	અંબડ, ધનકર પિંપરી, જામખેડ, રોહીલાગડ, વડી ગોદ્રી, ગોંદી, સુખાપૂરી
			ઘનસાવંગી	ઘનસાવંગી, રાણીઉચેગાવ, કુંભાર પિંપલગાવ, તિર્થપૂરી, અંતરવાલી ટેંબી, જાંબ સમર્થ, રાંજળી
			પરતૂર	પરતૂર, વાટૂર, સાતોના, શ્રીષ્ટી, આષ્ટી
			મંઠા	મંઠા, પાંગરી ગોસાવી, તલળી, ઢોકસાલ
		અહમદનગર	શેવગાંવ,	ચાપડગાંવ.
			પાથડી	કરંજી, પાથડી
		નાંદેડ	નાંદેડ	લિંબગાંવ, વિષ્ણુપુરી
			મુદખેડ	બારડ
		પરભળી	પરભળી	પરભળી, ઝરી
			પાથરી	પાથરી, હાદગાવ(બુ)
			માનવત	માનવત, કેકરજવલા, કોલ્હા
			સેલૂ	સેલૂ
		બીડ	બીડ	રાજૂરીન, પિંપલનેર, રાજૂરી બુ .
			ગેવરાઈ	ગેવરાઈ, તલવડા, ધોડરાઈ, ઉમાપુર, ચકલાંબા, માદલમોહી, પાચેગાવ, જાતેગાવ, તલવાડા, રેવકી, સિરસદેવી
			માજલગાંવ	માજલગાંવ, કિટ્ટીઆડગાંવ
			અંબાજોગાઈ	પાટોદામમદાપૂર, ઘાટનાંદૂર
		અમરાવતી	અમરાવતી	બડનેરા, હવરગાંવ, માહુલી જહાંગિર, નાંદગાવ પેટ
			વરુડ	વરુડ, શેંદુરદરાધાર, લોળી, પુસલા, બેનોડા, વાઠોડા, રાજૂરાબાજાર
			મોર્શી	મોર્શી, હિવરખેડ, શિરખેડ, અંબાડા, નેરપિંગલાઈ
			તિવસા	વરખેડ, વન્હા, મોઝરી
			ધામળગાંવ રેલ્વે	ધામળગાંવ રેલ્વે, ચિંચોલી, અંજનસિંગી
		બુલઢાળા	સિંદખેડ રાજા	સિંદખેડ રાજા, સોનોશી, કિનગાવ રાજા, દુસર બીડ, મલકાપૂર પાંગરા, શેંદુરજન, સાખરખેડા
		નાગપૂર	નાગપૂર ગ્રા	વાડી
			કાટોલ	કાટોલ, મેટપાજરા, યેડવા, કોઢાંલી, પારડસિંગા, રિધોરા
			નરખેડ	નરખેડ, સાવરગાવ, જલારખેડા, મોવાડ, મેંઢલા, ભિષ્નૂર
			સાવનેર	કેલવડ, ખાપા, સાવનેર, પાટળસાંવળી, બઢેગાંવ
			કલમેશ્વર	કલમેશ્વર, મોહપા, ધાપેવાડા, તેલકામઠી
		વર્ધા	કારંજા	કારંજા, સારવાડી, કન્નમવાર, ઠાળેગાંવ
			આષ્ટી	સાહુર, આષ્ટી, તલેગાંવ
		ઉસ્માનાબાદ	ઉસ્માના બાદ	ઉસ્માનાબાદ ગ્રા., જાગજી

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			तुळजापूर	तुळजापूर, सावरगाव, सलगरा दि, ईटकळ, जळकोट, मंगरुळ, नळदुर्ग
			भूम	वालवड, माणकेश्वर, अंभी, ईट
			परंडा	परंडा, आसु, जवळा नि, आनाळा, सोनारी
			लोहारा	लोहारा
			परांडा	परांडा, आसु, जवळा नि. अनाळा, सोनारी
			वाशी	वाशी, तेरखेडा, पारगाव,
		हिंगोली	हिंगोली	हिंगोली, सिरसम बु, लिंबाळा मालहिवरा, सिरसम बु, नर्सी ना, बासंबा, डिग्रस
			औढा	औढा ना. साळण, जावळा बाजार, शिरड
			सेनगाव	गोरेगाव, साखर हत्ता, आजगाव
			कळमनुरी	कळमनुरी, आ बाळापूर, नांदापूर, वाकोडी, वारंगा फाटा, डोंगरकडा
			वसमत	हयातनगर) चोंढी आंबा (टेभूर्णी, हट्टा, गिरगाव
		सोलापूर	बार्शी	बार्शी, आगळगांव, पांगरी, नारी, खांडवी, पानगाव, सुर्डी, वैराग, उपळे दु.
			अक्कलकोट	मैंदर्गी.
			मोहोळ	मोहोळ, शेटफळ, टाकळी सिकंदर.
			माढा	माढा, दारफळ, म्हैसगांव, कुर्डुवाडी, टेंभूर्णी, मोडनिंब.
			करमाळा	करमाळा, जेऊर, उंमरड, केम, कोटी, अर्जूननगर, सालसे
			पंढरपूर	पंढरपूर, भंडीशेगांव, भाळवणी, करकंब, पटकुरोली, पुळूज, चळे, तुंगत, कासेगांव
			सांगोला	सांगोला, शिवणे, जवळा, हतीद, सोनंद, कोळे, नाझरे, महुद बु., संगेवाडी.
३	डाळींब	बुलढाणा	चिखली	पेट, चिखली, चांधई
		जळगांव	चाळीसगांव	चाळीसगांव, शिरसगांव, बहाळ, मेहूणबारे, हातले, तळेगांव, खडकी बु.
			पाचोरा	पाचोरा, नांद्रा, कु-हाड बु., नगरदेवळा, गाळण, वरखेडी, पिंपळगांव बु.
		धुळे	धुळे	आर्वी, कुसुंबा, नेर (म), लामकणी, धुळे (शहर), शिरुड, बोरकुंड, आर्वी, सोनगिर, नगांव बु., फागणे, मुकटी, धुळे (ग्रामीण)
			साक्री	साक्री, कासारे, म्हसदी प्र ने, दुसाने, निजामपूर, ब्राम्हणवेल, पिंपळनेर, दहीवेल, कुडाशी उमरपाटा
			शिंदखेड	शिंदखेडा, चिमठाणे, शेवाडे, खलाणे, नरडाणे, बेटावद

અ.ક્ર.	ફલ પીક	જિલ્લા	તાલુકે	મહસૂલ મંડલ
				વર્ષી,દોંડાઈચા,વિચ્છરણ,વિરદેલ
			શિરપૂર	શિરપૂર, બોરાડી , અર્થે , જવખેડે, હોલનાથે ,થાલનેર સાંગવી
		સાંગલી	મિરજ	આરગ
			તાસગાવ	સાવલજ, માંજડે
			વિટા	લેંગરે, કરંજે.
			આટપાડી	આટપાડી, દિઘંચી, ખરસંડી
			જત	જત, કુંભારી, મુંચડી, શેગાવ, માડગ્યાલ, ઉમદી, સંખ
			કવટે મહાકાલ	કવટે મહાકાલ, કુચી, ઢાલગાવ, દેસીંગ, હિંગણગાવ
		સોલાપૂર	ઉ. સોલાપૂર	વડાલા, માર્ડી, તિન્હે ,ઉત્તર સોલાપૂર .
			દ. સોલાપૂર	નિંબર્ગી ,બોરામળી ,મુક્તી ,વલસંગ ,મંદ્રૂપ ,વિંચૂર ,હોટગી.
			બાર્શી	બાર્શી,આગલગાંવ, પાંગરી, નારી ,ખાંડવી ,પાનગાવ ,સુર્ડી , વૈરાગ ,હુંબલ દુ ,.ગૌડગાવ ,ઉપલે દુ.
			અક્કલકોટ	અક્કલકોટ, જેઠુર,ચપલગાંવ, તડવલ ,કરજગી ,દુધની , મૈંદર્ગી ,વાગદરી ,કિળી.
			મોહોલ	મોહોલ, નરખેડ, શેટફલ, પેનુર, વાઘોલી, કામતી બુ. સાવલેશ્વર, ટાકલી સિકંદર.
			માઢા	માઢા, દારફલ, રોપલે, મ્હૈસગાંવ, કુર્ડુવાડી, ટેંભૂર્ણી, મોડનિબ, લઠલ ,રાંઝળી
			કરમાલા	કરમાલા, જેઠુર, ઉંમરડ, કેતૂર, કેમ, કોર્ટી,અર્જૂનનગર , સાલસે
			પંઢરપૂર	પંઢરપૂર, મંડીશેગાંવ, ભાલવળી, કરકંબ, પટ.કુરોલી, પુલૂજ, ચલે, તુંગત, કાસેગાંવ
			સાંગોલા	સાંગોલા, શિવળે, જવલા, હતીદ, સોનંદ, કોલે, નાઝરે, મહુદ બુ. સંગેવાડી
			માલશિરસ	માલશિરસ , ઇસ્લામપૂર, અકલૂજ, લવંગ, મ્હાલુંગ,પિલીવ, વેલાપૂર, નાતેપૂતે, દહીગાંવ, સદાશિવનગર
			મંગલવેડા	મંગલવેડા, બોરાલે, અંધલગાવ, ભોસે, હુલજંતી, મરવડે, મારાપૂર.
		નાશિક	નિફાડ	લાસલગાવ, દેવગાવ
			સિન્નર	સિન્નર ,દેવપૂર ,વાવી ,શહા ,નાંદુર ,શિંગોટે
			યેવલા	પાટોદા, જલગાવ, નેઠુર
			માલેગાવ	દાભાડી, માલેગાવ, વડનેર, કરંજ, ગલ્હણ, ઝોડગાવ, કલવાડી, કવલાળે, સવદાળે, સાયને (બુ)
			ચાંદવડ	ચાંદવડ, રાયપૂર, દિઘવડ, દુગાવ, વડનેર ભૈરવ, વડાલી ભોઈ.
			નાંદગાવ	વેહલગાવ, જાતેગાવ, હિસવલ (બુ), નાંદગાવ, મનમાડ

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			कळवण	कळवण, नवी बेज.
			बागलाण	बागलाण, ब्राम्हणगाव, नामपूर, जायखेडा, विरगाव, दांगसौदाणे, मुल्हेर, ताहराबाद
			देवळा	देवळा, लोहणेर, उमराणी
		जालना	जालना	जालना ग्रा., वाघुळ,(जा), विरेगांव, जहांगिर, रामनगर, पाचनवडगांव, नेर, शेवली
			अंबड	अंबड, शामखेड, गोंदी, करमाड
			जाफ्राबाद	टेंभुर्णी, वरुड बु. जाफ्राबाद, कुभांरझरी
			भोकरदन	भोकरदन, राजूर, पिंपळगाव, सिपोरा, हसनाबाद, केदारखेडा
			घनसावंगी	घनसावंगी, तिर्थपूरी, कुभार पिंपळगाव, राजणी, जामसमर्थ, अंतरवाली टेभी, जामसमर्थ, राणी उंचेगाव
			मंठा	मंठा, पांगरी, गोसावी, तळणी, ढोकसाळ
			बदनापूर	बदनापूर, दाभाडी, रोषणगांव, शेळगांव, बावणे पागरी
			परतूर	परतूर, वाटूर, आष्टी, सातोना, श्रीष्टी.
		औरंगाबाद	पैठण	पैठण, नांदर, विहामांडवा, पिंपळवाडी म.
			वैजापूर	वैजापूर, खंडाळा, लाडगाव, भारडा, लासूर स्टेशन
			गंगापूर	गंगापूर, हासुल, वाकुडा
			सिल्लोड	सिल्लोड, सायगाव
		अहमदनगर	अहमदनगर	सावेडी, कापूरवाडी, भिंगार, नागापूर, चिंचोडी पाटील, वाळकी, रुई छत्तीसी
			पारनेर	पारनेर, भाळवणी, वाडेगव्हाण, वडजीरे, निघोज, टाकळी, ढाकेश्वर, पळशी
			श्रीगोंदा	श्रीगोंदा, मांडवगण, बेलवंडी, पेडगाव, चिभंळा, देवदैठण, कोळगाव
			कर्जत	कर्जत, राशीन, भाबोरा, कोंभळी, मिरजगाव, माही.
			जामखेड	अरणगाव, खर्डा.
			शेवगाव	शेवगाव, भातकुडगाव, ढोरजळगाव, शे एरंडगाव.
			पाथर्डी	पाथर्डी, माणिकदोंडी, टाकळीमानूर, करंजी, मिरी
			नेवासा	नेवासा(बु), सलावतपूर, कुकाणा, चांदा, घोडेगाव, वडाळा, बहिरोबा
			राहुरी	राहुरी (बु), सात्रळ, तहाराबाद, देवळाली प्रवरा, ब्राम्हणी, वांबोरी
			संगमनेर	संगमनेर (बु), धांदरफळ (बु), अश्वि (बु), शिबलापूर, तळेगाव, सामनापूर, घारगाव, डोळसणे, साकूर, पिंपर्णे
			अकोले	अकोले, विरगाव, कोतूळ, ब्राम्हणवाडा

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			कोपरगाव	रवंदे, सुरेगाव, पोहेगाव
			राहता	राहता, शिर्डी, लोणी, बाभळेश्वर, पुणतांबा
			श्रीरामपूर	उंदीरगाव
		लातूर	रेणापूर	कारेपूर
			औसा	औसा, लामजणा, किनीथोट, किल्लारी, बेलकुड, भादा
			उदगीर	नागलगाव
			चाकूर	चाकूर, नळेगाव, वडवळ नागनाथ
			निलंगा	निलंगा, औराद शहाजाणा
		उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद श., उस्मानाबाद ग्रा., बेंबळी, केसेगाव, पाडोळी, तेर, ढोकी, जागजी
			तुळजापूर	तुळजापूर, सावरगाव, सलगरा दि, ईटकळ, जळकोट, मंगरुळ, नळदुर्ग
			भूम	भूम. वालवड, माणकेश्वर, अंभी, ईट
			परंडा	परंडा, आसु, जवळा नि., आनाळा, सोनारी
			कळंब	कळंब, इटकूर, येरमाळ, मोहा, शिरढोण, गोंविदपूर
			उमरगा	उमरगा, दाळिंब, नारंगवाडी, मुळज, मुरुम
			वाशी	वाशी, तेरखेडा, पारगाव
			लोहारा	लोहारा, माकणी, जेवळी
		बीड	बीड	लिबागणेश, नेकनूर, पाली
			पाटोदा	दासखेड
			आष्टी	आष्टी, टाकळसिंग, कडा, धामणगाव, दोलावडगाव, धानोरा, पिंपळा
			शिरूर (का)	शिरूर (का), रायमोहा
			गेवराई	गेवराई, मादळमोही, जातेगाव, सिरसदेवी
			धारूर	धारूर, तेलगाव
			अंबेजागाई	अंबेजागाई, लोखंडी सावर्गाव, पाटोदा ममदापुर, घाट नादुर, बर्दापूर
			केज	केज, युसूफ वडगाव, बनसारोळा, होळ, हा. पिंप्री, नांदुरघाड, वीडा
			वडवणी	वडवणी
			माजलगांव	माजलगांव, गंगामसला, किट्टीआडगांव, तालखेड, नित्रड, दिंदुड
		पुणे	दौंड	यवत, पाटस
			आंबेगाव	पारगाव
			बारामती	वडगाव निंबाळकर, उंडवडीके.पी., सुपा

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			जुन्नर	जुन्नर, नारायणगाव, बेलहे
			इंदापूर	इंदापूर, बावडा, भिगवण, सणसर, निमगावकेतकी, लोणी देवकर, काटी, अंथुर्णे
			सासवड	जेजुरी
			शिरूर	शिरूर, रांजणगाव गणपती, टाकळी हाजी, मलठण, पाबळ, कोरेगाव भिमा, तळेगाव ढंमढेरे, न्हावरा, वडगाव रासाई
		सातारा	कोरेगाव	वाठार स्टे.
			खटाव	खटाव, वडूज, पुसेगाव, औंध, पुसे सावळी, मायनी, कातर खटाव, बुध, निमसोड
			खंडाळा	खंडाळा, लोणंद, शिरवळ
			फलटण	फलटण, राजाळे, आसु, गिरवी, बरड, आदर्की (बु), तरडगाव, होळ, वाठार नीबळक
			माण	दहिवड, मलवडी, माडी, गोंदवले(बु), म्हसवड, कुकडवाड, शिंगणापूर
		वाशिम	मंगरुळपीर	मंगरुळपीर, आसेगांव, सेलूबाजार
४	पेरु	अहमदनगर	नगर	जेऊर
			पाथर्डी,	करंजी
			कोपरगांव	रवंदे
			राहाता,	राहाता,शिर्डी, लोणी, बाभळेश्वर, पुनतंाबा
			श्रीरामपूर,	श्रीरामपूर
		बुलढाणा	बुलढाणा	साकली बु
			चिखली	चिखली, हातणी, चांदई
		नाशिक	नाशिक	गिरनारे, मखमलाबाद
			सिन्नर	सिन्नर शहा
			येवला	येवला, जळगांव नेऊर
			दिंडोरी	दिंडोरी, मोहाडी, कसबेवणी, वरखेडा, उमराळे, ननांशी, कोशिंबे
		धुळे	धुळे	कुसंबा, नेर (म), लामकणी, धुळे (शहर), शिरुड, बोरकुंड, आर्वि, सोनगिर, नगांव (बु), फागणे, कटी, धुळे (ग्रामीण)
			साक्री	साक्री, कासार, म्हसदी प्र ने, दुसाने, निजामपूर, ब्राम्हणवेल, पिंपळनेर, दहीवेल, कुडाशी उमरपाटा
			शिंदखेडा	शिंदखेडा, चिमठाणे, शेवाडे, खलाणे, नरडाणे, बेटावद, वर्षी, दोंडाईचा, विखरण, विरदेल
			शिरपूर	शिरपूर, बोराडी, अर्थ, जवखेडे, होळेनाथे, थाळनेर, सांगवी
		पुणे	बारामती	बारामती, वंडगाव निंबाळकर

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
		औरंगाबाद	दौंड	पाटस
			औरंगाबाद	दौलताबाद
			जालना	तिर्थपूरी
			मंठा	मंठा, तळणी, ढोकसाळ, पांगरी (गो)
			जालना	रामनगर
			जाफ्राबाद	वरुड बु.
			भोकरदन	पिंपळगांव रे ,आन्वा
		उस्मानाबाद	उस्मानाबाद	उस्मानाबाद श., उस्मानाबाद ग्रा., बेंबळी, केसेगाव, पाडोळी, तेर, ढोकी, जागजी
			तुळजापूर	तुळजापूर, सावरगाव, सलगरा दि, ईटकळ, जळकोट, मंगरुळ, नळदुर्ग
			भूम	भूम, वालवड, अंभी, ईट
			परंडा	परंडा, आसु, जवळा नि., आनाळा, सोनारी
			उमरगा	उमरगा, दाळिंब, नारंगवाडी, मुळज, मुरुम
			वाशी	वाशी, तेरखेडा, पारगाव
			लोहारा	लोहारा, माकणी, जेवळी
		सोलापूर	उ. सोलापूर	मार्डी
			द. सोलापूर	मंदूप, विंचूर
			बार्शी	बार्शी, आगळगांव, पांगरी, नारी, खांडवी, पानगाव, सुर्डी, वैराग, उपळे, दु.गौडगाव.
			अक्कलकोट	अक्कलकोट, जेऊर, तडवळ, करजगी, दुधनी, मैंदर्गी, वागदरी, चपळगाव, किणी
			मोहोळ	मोहोळ, नरखेड, शेटफळ, पेनुर, सावळेश्वर, टाकळी सिकंदर.
			माढा	माढा, दारफळ, रोपळे, म्हैसगांव, कुर्दुवाडी, टेंभूर्णी, मोडनिंब, लऊळ.
			करमाळा	करमाळा, जेऊर, उंमरड, केतूर, केम, कोर्ती, अर्जूननगर, सालसे
			पंढरपूर	पंढरपूर, भंडीशेगांव, भाळवणी, करकंब, पटकुरोली, पुळूज, चळे, तुंगत, कासेगांव
			सांगोला	सांगोला, शिवणे, जवळा, हतिद, सोनंद, कोळा, नाझरा, महुद बु. संगेवाडी
			मंगळवेडा	मंगळवेडा, बोराळे, अंधळगाव, भोसे, हुलजंती, मरवडे, मारापूर.
		कोल्हापूर	शाहूवाडी	आंबा, करंजफेण
			राधानगरी	राधानगरी, कसबातारळे, राशीवडे बु.

અ.ક્ર.	ફલ પીક	જિલ્લા	તાલુકે	મહસૂલ મંડલ
			ગગનબાવડા	ગગનબાવડા, સાલવળ.
			ગડહિંગલજ	મહાંગાવ, નેસરી
			ભૂદરગડ	કડગાંવ, કરડવાડી, પિંપલગાવ, કૂર
			આજરા	આજરા, મલિગ્રે, ગવસે
			ચંદગડ	ચંદગડ, નાગનવાડી, માણગાંવ, તુર્કેવાડી, હેરે કોવાડ
		રત્નાગિરી	રત્નાગિરી	રત્નાગિરી, છેડશી, પાવસ, જયગડ, ફળસોપ, કોતવડે, માલગુંડ, તરવલ, પાલી
			મંડળગડ	મંડળગડ, મ્હાપ્રલ, દેવ્હારે
			દાપોલી	દાપોલી, બુરોડી, દામોલ, આંજલી, વાકવલી, પાલગડ, વેલવી
			છેડ	છેડ, શિર્ષી, આંબવલી, કુલવંડી, ભરણે, લવેલ, ધામનંદ
			ચિપલૂળ	ચિપલૂળ, ચર્ડી, માર્ગ તામ્હણે, રામપૂર, વહાલ, સાવડે. આસુડે કલકવણે, શિરગાવ
			ગુહાગર	ગુહાગર, તલવલી, પાટપાનાલે, આબલોલી, હેદવી
			સંગમેશ્વર	કડવડે, માલજળ, મુરવડ, ફળસવળે, આંગોલી, કોંડગાવ, દેવડે, દેવરુલ, તુલસળી, મામલે, ફુગુશ, તેર્યે
			લાંજા	લાંજા, મામલે, પુનસ, સાટવલી, વિલવડે
			રાજાપૂર	રાજાપૂર, કોંડે સોંદલ, જૈતાપૂર, કુંભવડે, નાતે, ઓળી, પાચલ
			સિંધુદુર્ગ	દેવગડ
		સિંધુદુર્ગ	કળકવલી	કળકવલી, ફોંડા, નાંદગાવ, સાંગવે, તલેરે, વાગદે.
			કુડાલ	કુડાલ, કડાવલ, કસાલ, માનગાંવ, પિંગોલી, વાલાવલ
			માલવળ	આંબેરી, પેંડૂર, પોઈપ, શ્રાવળ, આચરા, માલવળ, મસુરે
			સાવંતવાડી	સાવંતવાડી, બાંધા, મધુરા, આજગાવ, આંબોલી
			દોડામાર્ગ	તલકટ, મેડશી
			વેંગુર્લા	વેંગુર્લા, શિરોડા, મ્હાપળ, વેટોરે
			વૈભવવાડી	વૈભવવાડી, યેડગાવ, મુઈબાવડા
			રાયગડ	માળગાવ
		રાયગડ	રોહા	રોહા, ચનેરા, કોલાડ, નાગોટળે
			મહાડ	મહાડ, બીરવાડી, નાતે, કરંજાલી, ચરવલી, તુડોલ
			પેળ	પેળ, હમરાપૂર, વાશી, કાસૂ, કામાર્લી
			મુરુડ	મુરુડ, નાદગાવ, બોલી
			કર્જત	કર્જત, નેરલ, કડાવ, કલંબ, કરોલે
			ચાલાપૂર	ચોક, વાવોશી, ચોપોલી
			પનવેલ	પનવેલ, પોયંજે, ઓવલે, કર્નાલા, તલોજે, મોરબે
			તલા	તલા, મેંટા
			સુધાગડ	પાલી, આતોને, જાંમૂલપાડા

अ.क्र.	फळ पीक	जिल्हा	तालूके	महसूल मंडळ
			पोलादपूर	पोलादपूर, कोंडवी, वाकण
			म्हसळा	म्हसळा, खामगाव
			श्रीवर्धन	श्रीवर्धन, वाळवटी, बोलीपंचतन
		ठाणे	विक्रमगड	विक्रमगड, तलवाडा
			जव्हार	जव्हार, साखरशेत
			मोखाडा	मोखाडा, खोडाळा
			अंबरनाथ	गोरेगाव

सहपत्र -२

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारीत फळपिक विमा योजना २०१३-१४

पिकाचे नांव :- अ) द्राक्ष

जिल्हा- नाशिक व अहमदनगर

ही योजना द्राक्ष पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनी संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील.

या योजनेतर्गत द्राक्ष पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल.

विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व प्रमाणके अ) अवेळी पाऊस प्रतीदिन (मि.मि)	विमा संरक्षण कालावधी व नुकसान भरपाईची रक्कम (प्रती हेक्टर रुपये)				
	१६ ऑक्टोबर, २०१३ ते ७ नोव्हेंबर, २०१३	८ नोव्हेंबर, २०१३ ते ३० नोव्हेंबर २०१३	१ डिसेंबर, २०१३ ते ३१ जानेवारी, २०१४		
	टप्पा-१	टप्पा- २	टप्पा - ३		
४ ते १०.९९	०	५,०००	५,०००		
११ ते २०.९९	१,०००	७,५००	१०,०००		
२१ ते ३०.९९	२,०००	१५,०००	१२,५००		
३१ ते ४०.९९	५,०००	२२,५००	२०,०००		
४१ ते ५०.९९	७,५००	६०,०००	२५,०००		
> = ५१	१५,०००	८०,०००	३०,०००		
टप्पानुसार कमाल नुकसान भरपाई रक्कम	१५,०००	८०,०००	३०,०००		
अ) सर्व टप्पे मिळून कमाल देय होणारी रक्कम रुपये	१,२५,०००/-				
विमा संरक्षण प्रकार	दैनंदिन कमीत कमी तापमान (डिग्री सेल्सीअस) (प्रती हेक्टर रुपये)				
	विमा संरक्षण कालावधी :- १ जानेवारी २०१४ ते २८ फेब्रुवारी, २०१४				
ब) दैनंदिन कमी तापमान	३.५१ ते ४.००	३.०१ ते ३.५०	२.५१ ते ३.००	२.०१ ते २.५०	२ पेक्षा कमी
नुकसान भरपाई रुपये	५,०००	७,५००	१०,०००	१५,०००	२५,०००
एकापेक्षा अधिक वेळी रक्कम देय झाली तरी कमाल नुकसान भरपाई देय	रु.२५,०००/-				
एकूण विमा संरक्षित रक्कम प्रति हेक्टरी (अ + ब) रुपये	१,५०,०००/-				
विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :					
कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून द्राक्ष पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल.					
बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करावे.					
एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)			रुपये १,५०,०००/-		
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)			रुपये ९,०००/-		

सहपत्र-२

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारित फळ पिक विमा योजना -२०१३-१४

पिकाचे नांव :- ब) द्राक्ष जिल्हा- पुणे, सांगली, सोलापूर, उस्मानाबाद, लातूर, सातारा, जालना व बीड.

ही योजना द्राक्ष पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनीस संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील.

या योजनेतर्गत द्राक्ष पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल.

विमा संरक्षण प्रकार व प्रमाणके	विमा संरक्षण कालावधी व नुकसान भरपाईची रक्कम (प्रती हेक्टर रुपये)		
अ) अवेळी पाऊस प्रतीदिन (मि.मि)	१६ ऑक्टोबर, २०१३ ते ७ नोव्हेंबर, २०१३	८ नोव्हेंबर, २०१३ ते ३० नोव्हेंबर २०१३	१ डिसेंबर, २०१३ ते ३१ जानेवारी, २०१४
४ ते १०.९९	०	५,०००	५,०००
११ ते २०.९९	१,०००	७,५००	१०,०००
२१ ते ३०.९९	२,०००	१५,०००	१२,५००
३१ ते ४०.९९	५,०००	२२,५००	२०,०००
४१ ते ५०.९९	७,५००	६०,०००	२५,०००
> = ५१	२०,०००	९०,०००	४०,०००
टप्प्यानुसार अधिकतम नुकसान भरपाई रक्कम	२०,०००	९०,०००	४०,०००
सर्व टप्पे मिळून अधिकतम रक्कम रुपये	१,५०,०००/-		
विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया : कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून द्राक्ष पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल. बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करावे.			
एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)		रुपये १,५०,०००/-	
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)		रुपये ९,०००/-	

सहपत्र-२ प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारित फळ पिक विमा योजना -२०१३-१४ पिकाचे नांव :- मोसंबी (आंबिया बहार) जिल्हे- औरंगाबाद, जालना, अहमदनगर, नांदेड, परभणी, बीड, बुलढाणा, अमरावती, नागपूर व वर्धा

ही योजना मोसंबी (आंबिया बहार) पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनीचा संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील. या योजनेतर्गत मोसंबी (आंबिया बहार) पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल.

विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रती हेक्टर रु)
अवेळी पाऊस दि.१ नोव्हेंबर, २०१३ ते ३१ डिसेंबर, २०१३	सलग ४ दिवस एकूण ३० मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास नुकसान भरपाई रु. १०,०००/- देय होईल. सलग ५ दिवसात एकूण ३५ मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस राहिल्यास नुकसान भरपाई रु. १६,०००/- देय होईल. सलग ६ दिवसात एकूण ४० मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस राहिल्यास नुकसान भरपाई रुपये २०,०००/- देय होईल. कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रुपये २०,०००/- देय होईल.
जास्त तापमान दि. १ मार्च २०१४ ते ३१ मार्च, २०१४	सलग ३ दिवसात एकूण ३९ डिग्री सेल्सीअस किंवा त्यापेक्षा जास्त तापमान राहिल्यास नुकसान भरपाई रुपये ४,०००/- देय त्यानुसार प्रति दिन खालील प्रमाणे नुकसान भरपाई रक्कम देय होईल. १) सलग चवथ्या दिवशी रु. ८,०००/- २) सलग पाचव्या दिवशी रु. १२,०००/- ३) सलग सहाव्या दिवशी रु. १६,०००/- ४) सलग सातव्या दिवशी रु. २०,०००/- कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रुपये २०,०००/- देय होईल.
जास्त पाऊस दि. १५ ऑगस्ट, २०१४ ते १५ सप्टेंबर, २०१४	सलग ७ दिवसात एकूण १७५ मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास नुकसान भरपाई रुपये ७,५००/- देय होईल. सलग ७ दिवसात एकूण २२५ मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास नुकसान भरपाई रुपये १२,५००/- देय होईल. सलग ७ दिवसात एकूण २७५ मि.मि. किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास नुकसान भरपाई रुपये २०,०००/- देय होईल. कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रुपये २०,०००/- देय होईल.

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून मोसंबी पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छीक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)	रुपये ६०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)	रुपये ३,६००/-

सहपत्र-२

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारित फळ पिक विमा योजना -२०१३-१४

पिकाचे नांव :- डाळिंब (हस्तबहार)

जिल्हा- अहमदनगर, पुणे, नाशिक, सांगली, सोलापूर,
सातारा, औरंगाबाद, बीड, जालना, उस्मानाबाद,
लातूर, बुलढाणा, धुळे, जळगांव व वाशिम.

ही योजना डाळिंब (हस्त बहार) पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनी संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील.

या योजनेतर्गत डाळिंब (हस्त बहार) पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल.

विमा संरक्षण प्रकार	विमा संरक्षण कालावधी) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रती हेक्टर रु)		
अ) अवेळी पाऊस प्रतीदिन (मि.मि)	१ नोव्हेंबर, २०१३ ते ३० नोव्हेंबर, २०१३	१ डिसेंबर, २०१३ ते ३१ जानेवारी, २०१४	१ फेब्रुवारी, २०१४ ते ३१ मार्च, २०१४
११ ते २०.९९	५,०००	५,०००	१५,०००
२१ ते ३०.९९	१०,०००	१०,०००	२५,०००
> = ३१	१५,०००	२५,०००	६०,०००
टप्यानुसार कमाल नुकसान भरपाई रक्कम	१५,०००	२५,०००	६०,०००
सर्व टप्ये मिळून कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रुपये	१,००,०००/-		

विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :

कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून डाळिंब पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल.

बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करावे.

एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)	रुपये १,००,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)	रुपये ६,०००/-

सहपत्र-२

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारित फळ पिक विमा योजना -२०१३-१४

पिकाचे नांव :- पेरु (हस्त बहार) जिल्हे- अहमदनगर, बुलढाणा, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद जालना व जळगाव.

ही योजना पेरु (हस्त बहार) पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनीस संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील.

या योजनेतर्गत पेरु (हस्त बहार) पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल.

विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रती हेक्टर रु) (जळगाव कुठे घेयचे)
सापेक्ष आर्द्रता दि. १ नोव्हेंबर, २०१३ ते २८ फेब्रुवारी, २०१४	<p>१. नाशिक, औरंगाबाद, बुलढाणा या जिल्ह्यांसाठी सलग तीन दिवस सापेक्ष आर्द्रता सरासरी ६५ टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त अहमदनगर, जळगाव व पुणे जिल्ह्यांसाठी सरासरी ७० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त राहिल्यास रु.५,०००/- देय</p> <p>२. नाशिक, औरंगाबाद, बुलढाणा या जिल्ह्यांसाठी सलग चार दिवस सापेक्ष आर्द्रता सरासरी ६५ टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त अहमदनगर, जळगाव व पुणे जिल्ह्यांसाठी सरासरी ७० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त रु.१०,०००/- देय</p> <p>३. नाशिक, औरंगाबाद, बुलढाणा या जिल्ह्यांसाठी सलग पाच दिवस सापेक्ष आर्द्रता सरासरी ६५ टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त अहमदनगर, जळगाव व पुणे जिल्ह्यांसाठी सरासरी ७० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त रु. २०,०००/- देय</p> <p>४. नाशिक, औरंगाबाद, बुलढाणा या जिल्ह्यांसाठी सलग सहा दिवस सापेक्ष आर्द्रता सरासरी ६५ टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त अहमदनगर, जळगाव व पुणे जिल्ह्यांसाठी सरासरी ७० टक्के किंवा त्यापेक्षा जास्त रु.३०,०००/- देय</p> <p>टिप- कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रु. ३०,०००/-</p>
विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :	
विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया :	
कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून पेरु पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल.	
बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करा वे.	
एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)	रुपये ३०,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)	रुपये १,८००/-

सहपत्र-२

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारित फळ पिक विमा योजना -२०१३-१४

पिकाचे नांव :- काजू

जिल्हे- रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, रायगड, कोल्हापूर व ठाणे.

ही योजना काजू पिकासाठी सोबतच्या सहपत्र-१ मध्ये नमूद केलेल्या अधिसूचित जिल्ह्यामधील तालुक्यातील निवडलेल्या महसूल मंडळात लागू करण्यात येईल. यानुसार निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत (सदरहू शासन निर्णयातील परिच्छेद ३ मधील) अधिसूचित महसूल मंडळ पातळीवर त्रयस्थ संस्थेमार्फत संदर्भ हवामान केंद्र स्थापित करण्यात येईल. संबंधीत विमा कंपनी संदर्भ हवामान केंद्रात नोंदविली जाणारी माहिती दर आठवड्याला संचालक फलोत्पादन यांच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करून देतील.

या योजनेतर्गत काजू पिकास निवडलेल्या विमा कंपनीमार्फत खाली नमूद केलेल्या विमा संरक्षण कालावधीत निवडक हवामान धोक्यामुळे होणाऱ्या संभाव्य पिक नुकसानीस (आर्थिक) खालील प्रमाणे विमा संरक्षण प्रदान होईल..

विमा संरक्षण प्रकार (हवामान धोके) व विमा संरक्षण कालावधी	प्रमाणके (ट्रिगर) व नुकसान भरपाई रक्कम (प्रती हेक्टर रु)
अवेळी पाऊस दि.१ डिसेंबर, २०१३ ते ३१ जानेवारी, २०१४	१. कोणत्याही एका दिवशी ५ मि.मि.किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास रु. १०,०००/- देय २. कोणत्याही दोन दिवशी ५ मि.मि.किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास रु. २०,०००/- देय ३. कोणत्याही तीन दिवशी ५ मि.मि.किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास रु. ३५,०००/- देय ४. कोणत्याही चार दिवशी ५ मि.मि.किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास रु. ५०,०००/- देय ५. कोणत्याही पाच किंवा त्यापेक्षा जास्त दिवस ५ मि.मि.किंवा त्यापेक्षा जास्त पाऊस झाल्यास रु. ७५,०००/- देय टिप- कमाल नुकसान भरपाई रक्कम रु. ७५,०००/-
विमा योजनेत सहभाग प्रक्रिया : कर्जदार शेतकरी : अनिवार्य सहभाग, बँकाकडून काजू पिकासाठी कर्ज मर्यादा मंजूर असणाऱ्या सर्व शेतकऱ्यांचा विमा हा त्या त्या बँकाकडून देण्यात त्यांना देण्यात येणा-या कर्ज पुरवठा रक्कमेमधून भरला जाईल. बिगर कर्जदार शेतकरी: ऐच्छिक सहभाग, सदर शेतकऱ्यांनी विमा प्रस्ताव पत्रक भरून रोख विमा हप्त्यासह आपले खाते असणाऱ्या बँक शाखेत विहित मुदतीत जमा करावे.	
एकूण विमा संरक्षित रक्कम (प्रती हेक्टर)	रुपये ७५,०००/-
शेतकऱ्यांनी भरावयाच विमा हप्ता (प्रती हेक्टर)	रुपये ४,५००/-

सहपत्र -३

प्रायोगिक तत्वावरील हवामान आधारीत फळपिक विमा योजना २०१३-१४

नुकसान भरपाई ठराविण्याची पध्दत व इतर बाबी :-

- १) प्रायोगिक तत्वावरील हवामानावर आधारीत पिकविमा योजने अंतर्गत विमा प्रस्तावानुसार देय होणारी नुकसान भरपाई पूर्णपणे संबंधीत विमा कंपनी शेतकऱ्यास सहपत्र-२ नुसार परस्पर बँकेमार्फत अदा करणार आहे. विहित नमुन्यात व मुदतीत वित्तीय संस्थानी प्रस्ताव विमा कंपनीकडे विमा हप्त्यासह सादर करणे आवश्यक आहे. तसे न केल्यास होणाऱ्या नुकसान भरपाई देण्याची जबाबदारी वित्तीय संस्थेची राहिल.
- २) नुकसान भरपाई विहित मुदतीत देण्याची जबाबदारी व दायित्व संबंधित विमा कंपन्याची राहिल याबाबतचे नुकसान भरपाई देण्याचे कोणतेही दायित्व शासनावर राहणार नाही.
- ३) नुकसान भरपाई ठराविण्याचा आराखडा मागील २५ वर्षांच्या हवामानाच्या आकडेवारीचा विचार करण्यात आलेला आहे. त्यानुसार प्रत्येक अधिसूचित फळपिकासाठी प्रमाणके (ट्रिगर) व देय विमा रकमेचा दर केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार निश्चित करण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार (सहपत्र २ प्रमाणे) निर्धारित दराने विमा रक्कम संबंधित विमा कंपनी मार्फत परस्पर देय होईल.
- ४) संदर्भ हवामान केंद्र हे त्या संबंधित विमा कंपनीने नोंदणीकृत त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापित केलेले हवामान केंद्र राहिल.
- ५) संबंधित विमा कंपनी देय विमा रक्कम ठराविण्यासाठी अधिसूचित केलेल्या फळपिकासाठी व त्यासाठी निवडलेल्या जिल्हा व त्यामधील तालुक्यातील महसुल मंडळात (सहपत्र-१) नोंदणीकृत त्रयस्थ संस्थेमार्फत स्थापित केलेल्या संदर्भ हवामान केंद्रामध्ये नोंद झालेल्या आकडेवारीचा वापर करील.
- ६) जर त्या महसुल मंडळातील संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत काही कारणास्तव आकडेवारी प्राप्त झाली नाही तर त्या कालावधीपुरती पर्यायी राज्य शासनाच्या / कृषि विद्यापीठे / कृषि विज्ञान केंद्र हवामान केंद्राची आकडेवारी विचारात घेवून देय विमा रक्कम निश्चित करण्यात येईल.
- ७) महसुल मंडळात स्थापन झालेल्या किंवा वरील अनुक्रमांक "६" प्रमाणे संदर्भ हवामान केंद्रामार्फत प्राप्त आकडेवारी ही ग्राह्य धरण्यात येवून त्यावर आधारीत योजनेच्या तरतुदी नुसार निश्चित करण्यात आलेली विमा रक्कम ही अंतिम राहिल.
- ८) राष्ट्रीय कृषि विमा योजनेनुसार स्थापित राज्यस्तरीय समन्वय समिती, राज्य स्तरीय तांत्रिक समिती तसेच निर्धारित वित्तीय संस्था, राज्यशासन, विमा कंपनी, कृषि आयुक्तालय यांची निर्धारित कर्तव्ये व जबाबदाऱ्यांप्रमाणेच हवामान आधारित पीक विमा योजनेसाठी कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या राहतील. योजने संबंधित सर्व माहिती, विमा कंपनी शासनास आवश्यक असलेली माहिती वेळोवेळी त्वरीत उपलब्ध करून देतील. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्रमांक सीआयएस-१२९९/सीआर ८९/११ ए, दि. ४ डिसेंबर, १९९९ अन्वये

जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांच्या अधिनस्त कार्यरत असलेल्या समितीने यापुढे या योजनेचा प्रतिमहा आढावा घ्यावा.

९) राज्यातील जिल्ह्यातील फळपिकाखाली एकूण वीस हेक्टर किंवा जास्त हेक्टर क्षेत्र असलेल्या सर्व महसुल मंडळात योजना राबविण्यात येणार आहे. त्यानुसार महसुल मंडळे शासन निर्णयात समाविष्ट करण्यात आलेली आहे. या व्यतिरिक्त अतिरिक्त महसुल मंडळाचा प्रस्ताव प्राप्त झाल्यास संबंधित विमा कंपनीच्या सहमतीने या महसुल मंडळांचा समावेश करण्याचा अधिकार संचालक (फलोत्पादन) यांना राहिल. निवडलेल्या संबंधित विमा कंपनीने तात्काळ योजनेची अंमलबजावणी सुरु करावी व योग्य ती प्रचार प्रसिध्दी करुन योजना प्रभावीपणे कार्यान्वीत होईल हे पहावे.

१०) या योजनेत हवामान धोक्याच्या नोंदणीबाबत व जिल्हा स्तरावर प्राप्त होणा-या तक्रारीचे निरसन करण्यासाठी जिल्हा स्तरावर स्थापन केलेल्या समितीमार्फत कार्यवाही करावी. या समितीची रचना खालीलप्रमाणे असेल :-

समिती

१) विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयातील अधिक्षक कृषी अधिकारी	अध्यक्ष
२) संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	सदस्य
३) विमा कंपनीचे प्रतिनिधी	सदस्य
४) कृषि विद्यापीठ शास्त्रज्ञ / प्रतिनिधी	सदस्य
५) विभागीय सांख्यिकी	सदस्य सचिव

याबाबत तक्रारीचे समाधान न झाल्यास संचालक (फलोत्पादन) स्तरावर बैठक आयोजित करण्यात येईल.

११) सहकार आयुक्तांना राज्यातील सहकारी, राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाना या योजनेतील तरतूदीप्रमाणे विमा प्रस्ताव विमा कंपन्यांना सादर करण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

*****